

ห้องเรียนเพื่อชีวิต

...เล่าเรื่องต่อไปนี่ไม่ปาฏิหาริย์ แต่มันจะถูกเล่าขานต่อไปไม่มีวันจบสิ้น....

กาลครั้งนั้นมาแล้ว ฉันคือบุคลากรสาธารณสุข มีเสื้อกาวน์ขาว ก่องปฐมพยาบาล เครื่องวัดความดันโลหิต เป็นอุปกรณ์ประจำตัว มีโรงพยาบาล สถานีอนามัยเป็นสถานที่ทำงานหลักและชุมชนเขตทุรกันดาร ชุมชนชนบทและชุมชนแออัดเป็นสถานที่ทำงานรอง ฉันมีความสุขกับการลงเยี่ยมบ้านทุกวัน สนุกสนานกับการได้ดูแล ส่งเสริมสุขภาพให้ประชาชน มีความรู้และความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองขึ้นพื้นฐาน ฟังพาดตนเองและดูแลสมาชิกในครอบครัวและชุมชนตนเองได้

กาลครั้งหนึ่งไม่นานมานี้ ฉันเติบโตเป็นเด็กสาวรุ่นใหม่ไฟแรง จบปริญญาโทป้ายแดงหมาดๆ มีความมั่นใจในตนเองมากและปรารถนาจะนำองค์ความรู้ลงสู่การปฏิบัติจริง ฉันทำทนายตัวเองด้วยการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่จะใช้ชีวิตการทำงานในบริษัท 'โรงเรียน' ซึ่งแน่นอนว่าเส้นทางต่อจากนี้เต็มไปด้วยการตั้งคำถามแสวงหาคำตอบ "ฉันจะเป็นครูที่ดีได้หรือไม่" "การเป็นครูที่ดีมีวิธีการอย่างไร" ฉันเริ่มใคร่ครวญตนเองทันทีที่ก้าวเข้าสู่รั้วโรงเรียนเพลลินพัฒนา

ฉันไม่สามารถพูดได้เต็มปากว่า "ฉันคือครู" และแทบจะไมู้เลยว่าจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นเช่นไร ทันที่ฉันตั้งคำถามกับตัวเองก็นำไปสู่การย้อนนึกถึงครูบาอาจารย์ที่ฉันประทับใจและยังปรากฏชัดเจนเสมอในความทรงจำของฉันว่าท่านมีบุคลิก ลักษณะเช่นไร ที่ดึงดูดผู้เรียน ครูที่ฉันเคารพรัก ท่านมีความรักและศรัทธาในคุณค่า ความงดงามของศาสตร์ที่ท่านพร่ำสอน ทุกครั้งที่ฉันมองมาจากแถวหลังของห้องเรียน ฉันก็ยังเห็นใบหน้าเปื้อนรอยยิ้มของครูเสมอ ความรู้สึกที่อบอุ่นและผ่อนคลายของครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ฉันรู้สึกสนุกและพร้อมจะติดตามเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบ รู้สึกปลอดภัยที่จะซักถามประเด็นที่ไม่เข้าใจและแลกเปลี่ยนตอบคำถามตามความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ครูของฉันใส่ใจทุกความรู้สึกและปรารถนาที่จะรับรู้ความเป็นไปในแต่ละวัน แม้ท่านจะเหนื่อยล้ากับการสอนชั้นเรียนหลายชั่วโมงแต่ก็ไม่ละเลยที่จะพูดคุยกับนักเรียนรายบุคคลเท่าที่จะทำได้เพื่อสอน

วิชาชีวิต และความใกล้ชิดนักเรียนเช่นนี้เองค่อยๆเปิดใจของฉันที่แข็งกระด้างให้อ่อนโยนและเต็มเปี่ยมด้วยพลัง ฉันเป็นตัวของตัวเองและเรียนรู้ได้ดีภายใต้บรรยากาศเช่นนี้ ดังนั้น ฉันจึงตั้งมั่นว่าจะพัฒนาตัวเองให้เป็นครูที่นักเรียนอยากเข้าใกล้ รู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และไว้ใจเสมอ ณ โรงเรียนแห่งนี้

ฉันเริ่มต้นศึกษาตนเองด้วยคำถามที่ว่า “ฉันจะเป็นครูที่ดีได้หรือไม่” และ “การเป็นครูที่ดีมีวิธีการอย่างไร” ด้วยการก่อร่างสร้างห้องเรียนเล็กๆที่ชื่อว่า ห้องเรียนเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้น ๕ จากบทเรียนของห้องเรียนนี้ทำให้ฉันได้รู้ว่า ฉันสามารถเป็นครูที่ดีที่ไม่เน้นการพร่ำสอนหน้าชั้นเรียนได้ โดยฉันตัวเองเป็นเพียงกระบวนการผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น (Facilitator) เพราะนักเรียนต่างสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เด็กๆ ได้เริ่มรู้จักกันและกันมากขึ้นผ่านการก้าวข้ามพื้นที่ปลอดภัยของตนเอง (Comfort zone) สู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ตรงในพื้นที่ปลอดภัยที่กว้างขวางขึ้น ยกตัวอย่างเช่น อธิ โอปอล์ และแองจี้ที่ในกิจกรรมแรกๆ แทบจะไม่มีบทบาทและแสดงที่ทำไม่สนใจในกิจกรรม (เนื่องจากนักเรียนเข้าสู่วัยรุ่นเต็มตัวโดยสมบูรณ์) แต่เมื่อถึงกิจกรรมที่ว่าด้วยเรื่องประสบการณ์การเป็นประจำเดือนครั้งแรกและการใช้ผ้าอนามัย นักเรียนกล้าหาญและเสียสละเรื่องราวของตนเองเป็นกรณีศึกษาให้กับเพื่อนๆ อย่างเต็มที่ แม้จะเป็นเพียงตัวอย่างและเสียงสะท้อนจากนักเรียนไม่กี่คน แต่ก็เป็จุดเริ่มต้นของการก่อเกิดการเรียนรู้ภายในตัวฉันได้ดีมาก เมื่อห้องเรียนเพศศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของครูและนักเรียนหลายคน จึงเป็นแรงผลักดันอันเปี่ยมล้นที่ทำให้ฉันสนุกในการศึกษาตนเองต่อไปว่า “ฉันสามารถเป็นครูที่ดีกว่านี้ได้อย่างไร”

ในระหว่างนั้นฉันยังคงเป็นครูแนะแนวคนใหม่ที่นักเรียนให้ความสนใจ แต่ฉันกลับไม่รู้จักนักเรียนชั้น ๖ คนไหนอย่างใกล้ชิดเท่าที่ใจปรารถนาเลย จนกระทั่งวันหนึ่ง เด็กนักเรียนชายคนหนึ่งก็เดินเข้ามาหาฉันและพูดว่า ‘เอาจริง ผมไม่ค่อยชอบครูเลย รู้สึกการพูดจา ท่าทางที่ทำมันเป็นการแสดง มันดูปลอมอะ’ ณ ตอนนั้นฉันรับรู้ถึงหัวใจที่ร้อนและเต้นรัว ใบหน้าร้อนผ่าว และกำมือแน่น แต่แน่นอน...ฉันไม่ได้โต้ตอบนักเรียนคนนี้ก็กลับไปด้วยคำพูดและท่าทีที่รุนแรงตามความรู้สึก แต่พูดสั้นๆ แค่ว่า ‘ชอบใจเกียรติมากนะที่บอกกัน’ เย็นวันนั้น ฉันต้อง

กลับมาใคร่ครวญอยู่กับตัวเองสักพักจึงจะคลี่คลาย เพราะแท้จริงแล้วใจฉันยังไม่เปิดกว้างมากพอ ยังปฏิเสธที่จะยอมรับเสียงสะท้อนอันมีค่าของนักเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเศร้าหากคนเป็นครูจะไม่ใส่ใจ ในวันรุ่งขึ้น ฉันจึงตั้งใจกลับไปคุยกับนักเรียนคนนี้ใหม่ด้วยความพร้อม ต้องขอบคุณความกล้าหาญและความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของทั้งฉันและนักเรียน เด็กคนนี้แม้จะดูใช้คำพูดโผงผาง พูดจาที่เล่นที่จริงแบบเด็กๆ แต่ก็มีความคิดแบบผู้ใหญ่เช่นกัน ทำให้เย็นวันนั้นเราสองคนก็ได้ทำความเข้าใจกันสนิทใจกันมากขึ้น เหตุการณ์นี้เป็นกระจกสะท้อนตัวตนฉันได้ดี ฉันรู้ว่า ฉันมีท่าทีที่น่าเข้าหาจึงทำให้นักเรียนกล้าสะท้อนตรงไปตรงมา หากนักเรียนมองว่าฉันเป็นครูผู้ถือตนคงไม่กล้าที่จะพูดด้วยถ้อยคำเช่นนี้ ฉันมีใจที่เปิดรับมากขึ้น ฟังได้ลึกมากขึ้น ได้ยินไปถึงความปรารถนาภายในจิตใจที่ว่านักเรียนมีความปรารถนาให้ฉันปรับปรุงตนเองเพื่อเข้าไปใกล้ชิดเขามากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งที่ท่องจำและพำจเรียนมา ตอนนั้นฉันได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำแล้วว่า การเดินทางไปสู่ก้นบึ้งของน้ำแข็งใต้อันนั้นไม่ง่ายเลย แต่ก็ไม่ยากหากเรามีเจตจำนงของการเป็นครูที่ดี เมื่อฉันรับฟังทุกเสียงสะท้อนมากขึ้นฉันจึงมองเห็นนักเรียนทุกคนบนความเข้าใจ จากหัวใจความเป็นมนุษย์เพื่อพัฒนามนุษย์อย่างแท้จริง คุณลักษณะของการเป็นครูที่ดีค่อยๆ ปรากฏในเนื้อในตัวฉันมากขึ้น ในทุกวันที่ดำเนินไปฉันได้ค้นพบความสามารถใหม่ๆ ในตัวเอง และฉันเริ่มจะเปิดใจยอมรับแล้วว่าฉันดำรงบนหนทางแห่งการฝึกฝนตนในการเป็นครูที่ดีขึ้นเรื่อยๆ

ฉันจึงแสวงหาโอกาสและพื้นที่ใหม่ด้วยการสร้างห้องเรียนเล็กๆต่อไป และนั่นคือกลุ่มประสบการณ์ที่มีชื่อว่า 'Creative drama' ซึ่งเป็นห้องเรียนที่มีความงดงามบนความหลากหลาย มากมายไปด้วยนักเรียนที่มีศักยภาพตั้งแต่ชั้น ๔-๖ จำนวน ๒๐ คน นักเรียนของฉันทุกคนล้วนเป็น 'นักเรียนที่ดี' กล่าวคือ เป็นผู้พร้อมเรียนและฝึกตนอยู่เสมอ ฉันชื่นชมในความสามารถด้านการขับร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนทุกคน ทำให้ฉันนี้ยกย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้นและเส้นทางของความสามารถเหล่านี้ว่ากว่าจะมาเป็นผู้มีความสามารถพิเศษเช่นนี้ได้ต้องฝึกตนอย่างไรบ้าง นั่นคือ ความงดงามของการเกิดการเรียนรู้และรักในการเรียนรู้ของนักเรียนของฉัน เมื่อความคิดเหล่านี้ผุดขึ้นมาบ่อยครั้ง

ฉันจึงได้ตระหนักกับตัวเองว่า ฉันเป็นครูผู้ที่ไม่มุ่งเน้นผลงาน/ผลผลิต แต่มุ่งเน้นกระบวนการของนักเรียนมากกว่า และความคิดกับความรู้สึกเช่นนี้คือจิตวิญญาณของความเป็นครูนั่นเอง

ในปีการศึกษานี้ ฉันรู้สึกที่ตัวเองโชคดีที่ได้อยู่ในพื้นที่แห่งโอกาส เมื่อได้รับรู้ว่าช่วงชั้นกำลังพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่ชื่อว่า ‘กลุ่มหน่วยวิชาพัฒนาชีวิต’ ซึ่งหนึ่งในนั้นประกอบด้วย ‘วิชาการงานเพื่อชีวิต’ ซึ่งเป็นการยกระดับกลุ่มประสบการณ์ที่แต่เดิมมุ่งเน้นการส่งเสริมความสามารถตามความถนัด/ความสนใจสู่การเรียนการสอนเพื่อสร้างทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตผ่านกิจกรรมหรือกิจกรรมงานต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่ฉันนั่งอยู่ในบทสนทนาที่ล่องลอยและเพื่อฝันของครูปาดและทีมครูแม่บท ฉันเองก็เห็นภาพของตัวเองขบร้องไปพร้อมกับสายลม เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระบนสนามหญ้ากับนักเรียนที่มีใบหน้ายิ้มแย้ม และนั่นจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ฉันทำวิจัยเชิงชั้นเรียนในห้องเรียนที่มีชื่อว่า ‘จังหวัดและลีลา’ ด้วยประเด็นคำถามที่ว่า **“ฉันจะพัฒนาวิธีการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างไร”** คำถามที่ทำทนายเช่นนี้ทำให้ฉันต้องกลับมาย้อนดูวิธีการสอนของตนเองอย่างใส่ใจในทุกขั้นตอน แม้กระทั่งการตั้งชื่อกลุ่มประสบการณ์จังหวัดและลีลา ฉันก็ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดของวิชาดนตรีชีวิตที่ว่าด้วย ๕ ศาสตร์บูรณาการ อันประกอบไปด้วย การเคลื่อนไหวร่างกาย การร้อยเรียงเรื่องของอารมณ์ การใช้ถ้อยคำ การใช้น้ำเสียง และการใช้ท่วงทำนองทั้ง ๕ ศาสตร์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติในชีวิตประจำวัน และแน่นอนทุกศาสตร์ดำเนินไปได้ด้วยการมีจังหวัดและลีลาของชีวิต ดังนั้น **ห้องเรียนจังหวัดและลีลาจึงเป็นไปเพื่อสร้างทักษะการดำรงชีวิตที่สอดคล้องประสานสัมพันธ์กับทุกจังหวัดและลีลาของมนุษย์นั่นเอง**

เมื่อหลักการและกรอบแนวคิดชัดเจน ฉันจึงลงสู่แนวปฏิบัติที่วางแผนไว้ทั้งสิ้น ๔ ขั้นตอน แต่ในทุกขั้นตอนต้องได้รับการตรวจสอบจากกัลยาณมิตร เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้เครื่องมือการบันทึกสะท้อนตัวตนของตัวเองและของนักเรียนตลอดจนการสังเกตและสะท้อนชั้นเรียนจากครูคุุวิชาที่มีมุมมองแตกต่างเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมรอบด้าน ดังต่อไปนี้

ฉันเปลี่ยนแปลง...ด้วยการทำโครงร่างกรอบการจัดการเรียนการสอน วิชา
จังหวัดและลีลาเพื่อเป็นสิ่งที่เตือนใจไม่ให้หลงลืมเจตจำนงของตนเอง และทุกครั้งที่ทำแผนการ
สอนรายครั้งก็จะนำมาตรวจสอบกับกรอบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปในทิศทาง
เดียวกันเสมอ

ฉันเปลี่ยนแปลง...ด้วยการทำแผนการสอนรายครั้งอย่างจริงจัง ตั้งแต่ชั้นนำภาวะ
พร้อมเรียน ชั้นคลี่คลายขยายผล ชั้นก่อเกิดโจทย์ ชั้นสร้างสรรค์ ชั้นปฏิสัมพันธ์ ชั้นประมวล
และชั้นสรุป โดยนำแผนการสอนเหล่านั้นมาตรวจสอบภาพรวมด้วยตนเองแล้วส่งต่อให้ครูไฉต์
ครูศุวิชาตรวจสอบอีกครั้งอย่างถี่ถ้วนเพื่อร้อยเรียงการเรียนรู้เป็นขั้นบันได ที่ผ่านมา ฉันยอมรับ
จากใจจริงเลยว่าไม่เคยทำแผนการสอนรายครั้งอย่างชัดเจนในการสอนกลุ่มประสบการณ์ครั้ง
ก่อนๆ โดยยึดเอาแต่ความสนใจของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นหัวข้อการเรียนแต่ละครั้ง ซึ่งนั่นทำ
ให้ฉันได้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดปรับปรุงของตนเองชัดเจนว่า ฉันสามารถพลิกแพลงออกแบบ
กิจกรรมได้มากมายตามความสนใจของผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกัน ฉันก็กลายเป็นครูที่ทำงาน
ไม่เป็นระบบและออกแบบการเรียนการสอนที่ไม่ได้ร้อยเรียงตามขั้นบันไดการเรียนรู้เลย
การวิจัยชั้นเรียนครั้งนี้ ฉันจึงมุ่งมั่นตั้งใจในการเขียนแผนการสอนรายครั้งให้สำเร็จเรียบร้อย
ทบทวนแผนการสอน ฝึกซ้อม พร้อมคาดเดาผู้เรียนบางกิจกรรมกับครูศุวิชาซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคย
ทำมาก่อน ถึงได้เข้าใจแล้วว่าการมีครูศุวิชามีความหมายมากจริงๆ และคุณค่าของครูศุวิชา
อีกทาง คือกระบวนการสังเกตชั้นเรียนและสะท้อนชั้นเรียนจากมุมมองของกัลยาณมิตร

ฉันเปลี่ยนแปลง...กระบวนการชั้นประมวลและชั้นสรุปผลให้ลึกซึ้งมากขึ้น โดย
ที่ผ่านมาฉันไม่ใส่ใจในชั้นประมวลและชั้นสรุปเท่าไรจึงส่งผลให้แบ่งเวลาในสองกิจกรรมน้อย
และไม่เห็นการผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่แท้จริง และยิ่งไปกว่านั้น ฉันไม่มีชิ้นงานหรือร่องรอย
การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเชิงประจักษ์เลย ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ฉันจึงใส่ใจและให้เวลากับสอง
ขั้นตอนหลังเป็นสำคัญพร้อมกับสร้างร่องรอยการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านใบสะท้อนตัวตน
สำหรับชั้นประมวล ฉันสอดแทรกเทคนิคจิตวิทยาเชิงบวกในกิจกรรมนี้อย่างแนบเนียน โดยใน
ทุกๆครั้งที่มีการแลกเปลี่ยนหลังกิจกรรม ฉันมักจะชวนนักเรียนตั้งสายตาในการมองหา สบตา
ผู้พูด และฟังอย่างตั้งใจเพื่อรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกภายในของผู้พูด และเมื่อนักเรียนคนที่ ๑

แลกเปลี่ยนจบก่อนจะไปสู่การฟังนักเรียนคนที่๒ ฉันมักจะตั้งข้อสงสัยเสมอว่า ‘เมื่อสักครู่ได้ยินหรือเห็นอะไรจากเพื่อนบ้าง’ และทำทนายต่อว่า ‘คาดเดาหน่อยว่าขณะที่เพื่อนพูด เขารู้สึกอย่างไร’ หากว่านักเรียนสามารถคาดเดาอารมณ์ของเพื่อนได้ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เชิงบวกหรือเชิงลบก็จะสามารถตอบสนองความต้องการเพื่อนได้ด้วยชื่นชมหรือการแนะนำและให้กำลังใจไปอย่างเป็นธรรมชาติ หลังจากนั้นในขั้นสรุป ฉันจะชวนนักเรียนล้อมวงใคร่ครวญตนเองพร้อมจดบันทึกอิสระภายในเวลา ๒๐ นาทีที่มากพอ เครื่องมือชิ้นนี้เป็นครูฝึกสายตาที่จับไวและแม่นยำของฉันเองเช่นกันว่าฉันมองและเห็นนักเรียนทั้ง ๒๓ คนได้ชัดเจนและถูกต้องหรือไม่จากสิ่งที่นักเรียนเขียนสะท้อน แน่แน่นอนว่า...มีหลายๆเสียงสะท้อนที่ฉันก็ยังมองไม่ออกในครั้งแรกที่เจอกัน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้น ๕ ที่ฉันไม่ค่อยคุ้นเคย แต่ฉันก็ไม่ละเลยที่จะก้าวเข้าไปทำความรู้จักและเข้าใจในตัวตบของนักเรียนเหล่านั้นหลังกิจกรรม จึงทำให้ฉันได้ใกล้ชิดและสนิทใจกับนักเรียนหลายคนมากขึ้น ฉันรู้สึกเบิกบานใจทุกครั้งที่ได้พูดคุยกับนักเรียนของตนเองแม้เพียงเล็กน้อยหลังการสอน ทำให้ฉันคิดย้อนและเห็นภาพทับซ้อนครั้งยังเป็นนักเรียนที่มีครูคอยใส่ใจเช่นนี้ ภาพที่ฉันเฝฝั้นเป็นครูผู้ทีนักเรียน รู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และไว้ใจเสมอค่อยๆปรากฏและชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ

ฉันเปลี่ยนแปลง...ด้วยการใคร่ครวญสะท้อนคิดกับตนเองอย่างลึกซึ้ง ด้วยคำถามที่ว่า

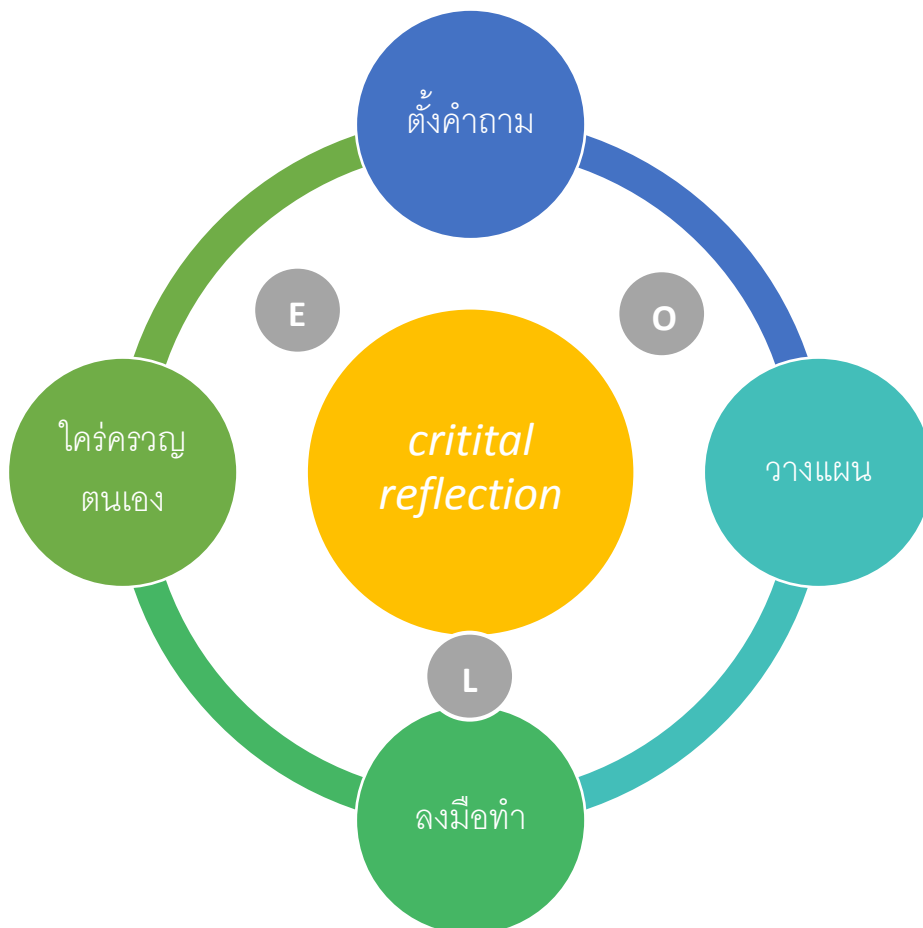
- ความพึงพอใจในการสอนของตนเองในวันนี้คืออะไร
- ความไม่พอใจในการสอนของตนเองในวันนี้คืออะไร และจะปรับปรุงในครั้งหน้าอย่างไร
- ฉันได้เรียนรู้อะไรใหม่ๆในห้องเรียนวันนี้บ้าง

ในช่วงแรกของการเรียนการสอน ฉันแทบนึกย้อนภาพความประทับใจในการสอนไม่ออกเลย เพราะสิ่งที่ผู้วิจัยหลายคนไม่ปรารถนาให้เกิดในงานวิจัยของตนเองได้เกิดขึ้นแล้วกับฉัน นั่นคือ ตัวแปรภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ ได้แก่ สถานการณ์ฝุ่น pm ๒.๕ จากภาพฝันที่ฉันตั้งใจว่าจะให้ทุกสถานที่คือพื้นที่การเรียนรู้ที่ไม่ได้อยู่แต่ในห้องเรียน มันอาจจะเป็นกลางแจ้ง สนามหญ้า ลานอสิฐแดง หรือลานนาฬิกาแดดเพื่อเปิดกว้างการเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้อง

ประสานสัมพันธ์กับทุกบริบท และภาพสุดท้ายของการประเมินการเรียนรู้เชิงประจักษ์ คือ การมีตลาดนัดสร้างสรรค์ ที่จะนำเอาทุกผลผลิตจากกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ มาจำหน่ายสร้างรายได้สู่การทำงานเพื่อชีวิตที่แท้จริง เป็นอันสลายหายไปในปีบริบทา ฉันจึงไม่สามารถนำพาการเรียนรู้สู่โลกกว้างได้ในเชิงรูปธรรม ดังนั้น ฉันจึงต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมทั้งหมดให้นำพานักเรียนสู่โลกกว้างในเชิงนามธรรมผ่านเสียงดนตรี การขับร้อง นิทาน และบทกลอนแทน และหยิบฉวยโอกาสกิจกรรมนิทานยามเช้ามาเป็นพื้นที่ในการแสดงผลงานเชิงประจักษ์ของวิชาจังหวัดและลีลา โดยนิทานเรื่องเจ้าหญิงแสนโหด ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของแผนการสอนครั้งที่ ๒ ที่ปรับแผนอย่างเร่งด่วนได้กลายเป็นนิทานที่ประทับใจของผู้แสดงและผู้ชมจนถึงทุกวันนี้ด้วยข้อคิดของนิทานเรื่องนี้ที่ว่า “ยิ่งอยากพิเศษ ยิ่งไม่พิเศษ” สะกิดใจทั้งผู้แสดงและผู้ชมตัวอย่างเช่น เรมี่ (รับบทเป็นเจ้าหญิงแสนโหด) สะท้อนว่า “การเป็นตัวของตัวเองมันดีแบบนี้เอง หนูรู้สึกมีความสุขตั้งแต่ได้อ่านนิทานด้วยกันและวันนี้ที่ได้แสดงนิทานดีๆต่อหน้าทุกคน ทำให้หนูมั่นใจในการเป็นตัวของตัวเองอย่างมากขึ้นค่ะ” ย้งยี (รับบทเป็นเจ้าหญิงราพันเซล) “บทของหนูออกมานิดเดียวแต่หนูก็ตั้งใจมาก หนูอยากให้ทุกคนชอบนิทานเรื่องนี้เหมือนที่หนูชอบ” และน้ามนต์ (รับบทเป็นนักเล่นนิทาน) สะท้อนได้ดีจนครูรู้สึกตื่นตันใจว่า “หนูอาสาเป็นนักเล่นนิทานเพราะชอบบทของนิทาน โดยเฉพาะข้อคิดตอนจบที่ว่ายิ่งอยากพิเศษยิ่งไม่พิเศษ หนูอยากพูดประโยคนี้ โดนใจวัยรุ่นอย่างหนูสุดๆ หนูว่าถ้าเพื่อนชั้นห้าหลายๆคนที่ตั้งใจฟังประโยคนี้น่าจะได้เตือนใจตัวเองบ้าง หนูเองก็เหมือนกันค่ะ” ตังตังชั้น ๔ เป็นผู้ชมที่ติดตามนิทานอย่างตั้งใจตั้งแต่ต้นจนจบก็ยกมือสะท้อนความรู้สึกและสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่า “รู้สึกเหนื่อยแทนเจ้าหญิงแสนโหดที่ต้องเปลี่ยนตัวเองให้ไม่เหมือนใคร แต่ก็ทำไม่ได้อยู่ดี และได้เรียนรู้ว่าการเป็นพอใจในสิ่งที่ตัวเองมีดีที่สุดแล้วครับ” หลังจากฉันได้คลี่คลายมรสุมฝุ่น pm ๒.๕ ที่ขุนมัวโนจิตใจของตนเองได้ก็พบเห็นว่า...นี่เป็นบททดสอบความเป็นครูผู้สุขุมและมีสติเพื่อรอคอยผลลัพธ์ที่เป็นอิสระต่อความคาดหวังนั่นเอง

เมื่อฉันได้มาอ่านอ่านบันทึกใคร่ครวญของตนเองก็เหมือนกับการได้เห็นพัฒนาการตนเอง แม้วิชานี้จะมีชั่วโมงฝึกฝนไม่มากในเชิงปริมาณหากเปรียบเทียบกับวิชาหลักอื่นๆ แต่หากกล่าวถึงการได้ฝึกตนในเชิงคุณภาพนั้น ฉันพูดได้เต็มปากเลยว่าฉันเติบโตและพัฒนาความเป็นครูที่ดีขึ้นได้จากห้องเรียนนี้ จากนักเรียนเหล่านี้

สุดท้าย...บันทึกใคร่ครวญตนเองได้กลายเป็นตำราพัฒนาครูที่ดีที่สุดสำหรับฉันที่เรียงร้อยทุกถ้อยคำจากการปฏิบัติจริงและหมั่นสะท้อนคิดอย่างเป็นวงจร ด้วยการหมั่นตั้งคำถาม ลงมือทำเพื่อค้นหาคำตอบ และมองย้อนสะท้อนคิดเสมอจนพบเจอความกระจ่างชัดในเชิงปฏิบัติยิ่งขึ้น และนำไปสู่การคิดต่อยอดในวิธีการปรับปรุงเพื่อยกระดับการพัฒนาตนเอง และนั่นคือที่มาของคำว่า “วิจัยชั้นเรียนเปลี่ยนครู” ที่ฉันได้รับรู้คุณค่าที่แท้จริงในที่สุด

คุณค่าสูงสุดของวิจัยชั้นเรียนก็เปรียบเสมือนการศึกษาโลกภายในตนเองอย่างถ่องแท้
ฉันได้ค้นพบ ความสามารถใหม่ๆ ในตนเอง เช่น การทำงานเชิงระบบเชิงบูรณาการรอบ
การเรียนการสอนและพัฒนาแผนการสอนรายครั้ง ตลอดจนฉันได้ฝึกฝนความสามารถเดิมให้
ฟื้นคืนกำจัด เช่น การสายตาที่แม่นยำและฉับไวมากขึ้น ฉันมีหัวใจของความรักและเมตตาต่อ
ศิษย์มากขึ้น เปิดกว้างและเป็นอิสระมากขึ้นจากการรับฟังทุกเสียงสะท้อนทั้งจากครูคูวิชา
นักเรียน และเสียงภายในตัวเอง ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ ฉันตั้งใจว่าจะสานต่อห้องเรียนชีวิต
ห้องนี้ให้แผ่ขยายและยั่งยืนมากขึ้น ด้วยใช้ทุกพื้นที่เป็นห้องเรียน ทุกกิจกรรมในวิถีชีวิตทั้งใน
เวลาและนอกเวลาเรียน ไม่ว่าจะเป็น พิธีกรรมยามเช้าโดยนักเรียนเป็นผู้นำ นิทานยามเช้า
หรือพื้นที่นอกเวลาเรียน เช่น กิจกรรมยามเย็นเล่นเพลลิน การแสดงงาน Gift for giving การเปิด
ตลาดนัดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ภาคผนวก

บทนิทาน เรื่อง เจ้าหญิงแสนโหด

เรียบเรียงใหม่

โดย ต้นน้ำ ๕/๑ เรมี่ ๕/๓ แพรว ๕/๓ ย้งยี่ ๕/๓

นักเล่านิทาน: กาลครั้งหนึ่ง ในยุคที่มีเจ้าหญิงเจ้าชายอยู่มากมายทั่วทุกอาณาจักร ยังมีเจ้าหญิงองค์หนึ่งชื่อ “เจ้าหญิงแสนโหด” เจ้าหญิงตรัสเสมอว่าใบหน้าของพระองค์ไม่ค่อยแตกต่างอะไรจากเจ้าหญิงองค์อื่นๆเลย

เจ้าหญิงมักตั้งคำถามกับตนเองเสมอ ถึงการแต่งกายด้วยการใส่กระโปรงบานและยาว การสวมมงกุฎ และเงื่อนไขของการเป็นเจ้าหญิงต่างๆ เจ้าหญิงไม่ยอมเหมือนเจ้าหญิงคนอื่นๆ ไม่อยากเป็นเจ้าหญิงแสนโหด

เจ้าหญิงแสนโหด : “ฉันอยากเป็นตัวของตัวเอง ไม่อยากเป็นเจ้าหญิงแสนโหด อย่าว่าแต่แสนโหดเลย โหดเดียวฉันก็ไม่อยากเหมือนใครๆ”

นักเล่านิทาน: ดังนั้น เจ้าหญิงแสนโหดจึงสั่งให้สาวใช้คนสนิททั้งสองทำบางสิ่งบางอย่าง

เจ้าหญิงแสนโหด : “ข้าขอสั่งให้พวกเจ้าไปตามหาสืบเสาะว่าเจ้าหญิงอาณาจักรอื่นๆ เขาเป็นอย่างไร และทำอะไรกันบ้าง แล้วรีบมาบอกข้าให้เร็วที่สุด”

สาวใช้ทั้งสอง : “เพคะองค์”

นักเล่านิทาน: สาวใช้รับคำสั่งและเก็บข่าวของพร้อมออกเดินทางไกล

สาวใช้ : “องค์หญิงเพคะ หม่อมฉันเจอเจ้าหญิงผู้เลอโฉมองค์แรกแล้วเพคะ”

เจ้าหญิงราพันเซล: “สวัสดีค่ะ ฉันมีนามว่าราพันเซล ฉันมีผมดำยาวสลวยสวยงาม เพราะฉันใช้...แพนทีน”

เจ้าหญิงแสนโหด : “อ้อ นางมีผมยาวที่สามารถปล่อยกลงมาจากคอคอยได้”

นักเล่านิทาน: เมื่อเจ้าหญิงได้รู้เข้าจึงคิดว่าไม่อยากเหมือนใคร จึงออกคำสั่งที่ทำให้สาวใช้ทั้งสองตกใจ

เจ้าหญิงแสนโหด : “ช่วยตัดผมของฉันให้สั้นๆเดี๋ยวนี้ แค่นี้ฉันก็จะไม่เหมือนนางแล้ว” “ส่วนเธอออกไปตามหาเจ้าหญิงองค์ต่อไป”

นักเล่านิทาน: สาวใช้ผู้ซื่อสัตย์กลับมาพร้อมกับรายงานข่าวเกี่ยวกับเจ้าหญิงองค์ที่สอง

สาวใช้ : “ ถัดไปอีกสามเมือง มีเจ้าหญิงผู้เลอโฉมอีกแล้วเพคะ ” (สาวใช้เดินไปกระซิบข้างหูเจ้าหญิง)

เจ้าหญิงนิทรา : “ ฉันคือเจ้าหญิงนิทรา ” (แนะนำตัวเสร็จก็นอนหลับต่อ)

สาวใช้ : “ หม่อมฉันสืบทราบมาว่า เจ้าหญิงองค์นี้ต้องคำสาปและนอนหลับไหลเพื่อรอคอยเจ้าชายมานานแสนนาน ”

เจ้าหญิงแสนโหล : “ ดีล่ะ! ถ้าอย่างนั้นฉันจะไม่ยอมหลับไม่ยอมนอน เธอต้องคอยปลุกฉันไม่ให้เผลอหลับง่าย ๆ นะ ”

นักเล่านิทาน : สาวใช้หายไปอีกหลายวัน กลับมาราวนี้สาวใช้ทั้งสองคนมีเรื่องเจ้าหญิงมาเล่าให้ฟังถึงสามสี่อาณาจักร

สาวใช้ : “ เจ้าหญิงของอาณาจักรที่สามแปลกพิลึกเพคะ ประชาชนเล่ากันว่านางอาศัยอยู่กับคนแคระทั้งเจ็ด ”

เจ้าหญิงสโนไวท์ : “ ข้าชื่อสโนไวท์ ผู้มีผิวพรรณขาวใสราวหิมะ ข้ามีคนแคระเป็นเพื่อนรักของข้า ”

เจ้าหญิงแสนโหล : “ อู๊ยตาย! เป็นถึงเจ้าหญิงผู้สูงส่งกลับไปสนิทสนมกับคนแคระ น่าเกลียดจังเลย ”

สาวใช้ : “ แต่ในปราสาทของเราก็มีคนแคระนะเพคะ เขาเป็นพ่อครัวฝีมือเยี่ยมในปราสาทเรา ”

เจ้าหญิงแสนโหล : “ อย่างนั้นก็ไล่ออกไปซะ แล้วหาพ่อครัวคนใหม่มาแทน ต่อจากนี้ปราสาทของเราห้ามให้คนแคระเข้ามาเป็นอันขาด ”

นักเล่านิทาน : เจ้าหญิงแสนโหลเริ่มต้นทูล สาวใช้ทั้งสองคนแอบสบตากันด้วยความหวาดหวั่น

เจ้าหญิงแสนโหล : “ เอ้า! เจียบทำไม เล่าเจ้าหญิงคนต่อไปสิรออะไร ”

สาวใช้ : “ เจ้าหญิงองค์ที่สี่ นางมีใบหน้าที่งดงามเช่นเดียวกับจิตใจ ประชาชนต่างรักใคร่เจ้าหญิงองค์นี้เพคะ ”

เจ้าหญิงซินเดอเรลล่า : “ สวัสดิ์ทุกคน เรียกข้าว่าซินเดอเรลล่า ข้ารักการทำงานบ้านทั้งปัดกวาดเช็ดถู ”

เจ้าหญิงแสนโหล : “ ยินดีที่ได้รู้จักนะ เชิญซินเดอเรลล่ากลับไปทำงานบ้านได้จ้ะ ” (หันไปพูดกับซินเดอเรลล่า) “ ดีเลย ฉันไม่ชอบทำงานบ้านหรือทำอะไรอยู่แล้ว ฉันไม่มีวันเหมือนซินเดอเรลล่าหรอก ”

สาวใช้ : “ ยังมีองค์หญิงอีกนะเพคะ หม่อมฉันต้องขำมน้ำขำมทะเลเพื่อไปพบเจอนาง นางมีเรื่องราวความรักที่โรแมนติกมากเพคะ ”

เจ้าหญิงธรรมา : “ สวัสดิ์ค่ะ ฉันคือธรรมา ข้าอภิเษกสมรสกับชายผู้غامนามว่าสังข์ทอง ”

สาวใช้ : “ กว่าพระนางจะได้พบรักแท้ พระนางทรงเสียดายมาลัยเลือกเจ้าชายเพคะ โรแมนติกสุดๆ ”

เจ้าหญิงแสนโหล : “ ต่อให้โรแมนติกแค่ไหนข้าก็ไม่ยอมเหมือนหรอก ต่อไปนี้ข้าจะไปสัมผัสดวงมาลัยอีกเลย ”

นักเล่านิทาน: ผ่านไปหลายปี มีเพียงเจ้าหญิงผมสั้นที่ชอบอดหลับอดนอนจนตาดำคล้ำ ทั้งยังไม่ชอบคนแคระ ไม่ยอมทำงานบ้านและจับพวงมาลัย ก็ยังคงสั่งให้สาวใช้ออกเดินทางไปทุกหัวเมืองต่างๆ เพื่อสืบดูเรื่องราวของเจ้าหญิงองค์อื่นๆ แล้วนำมาเป็นข้อห้ามของตัวเอง ยิ่งสืบเยอะก็ยิ่งมีข้อห้ามเยอะมากเท่านั้น

ทุกวันนี้ เจ้าหญิงแสนโหดได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นชื่ออื่นแล้ว แต่ประชาชนยังคงเรียกพระนางว่าเจ้าหญิงแสนโหด เพราะทุกพฤติกรรมที่เจ้าหญิงพยายามปฏิเสธ มันกลับทำให้ผู้คนพูดถึงองค์หญิงในเรื่องนั้นๆ และทุกครั้งที่มีคนพูดถึงเจ้าหญิงองค์อื่นๆ ก็มักจะโยงมาถึงเจ้าหญิงแสนโหดเสมอ ตัวอย่างเช่น เมื่อพูดถึงเจ้าหญิงนิทรา ผู้คนก็จะพูดต่อท้ายว่า แล้วก็มีเจ้าหญิงอีกองค์หนึ่งที่คล้ายๆ เจ้าหญิงนิทราแต่ไม่ค่อยยอมนอน ไม่มีใครพูดถึงเจ้าหญิงแสนโหดถึงเอกลักษณ์พิเศษอันใดเลย เพราะ..**ยิ่งอยากพิเศษ ยิ่งไม่พิเศษ....**

ที่ม้านักแสดง

ต้นน้ำ รับบท นักเล่านิทาน

เรมี รับบท เจ้าหญิงแสนโหด

แพรว สาวรับใช้ และ ซินเดอเรลล่า

ย้งยี รับบท ราพันเซล

เพลง รับบท เจ้าหญิงรจนา

ครูมิน รับบท เจ้าหญิงนิทรา

ความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่ผู้เรียนสะสมมา

- การใช้ร่างกายเคลื่อนไหว
- การแสดงออกทางอารมณ์และถ้อยคำ
- การขับร้อง
- การเล่นเครื่องดนตรี

แผนจัดการการเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์

ภาค วิม้งสา ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ชื่อตอน ภายสี่อสาร

สัปดาห์ที่ ๒ ครั้งที่ ๒ วันศุกร์ ที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ (๒ คาบ)

**ความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่ผู้เรียน
ต้องสร้างขึ้นมาใหม่**

๑. ผู้เรียนเกิดทักษะการฟังจากเสียงทุกชนิดอย่างจับใจและแม่นยำ
๒. ผู้เรียนเกิดทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ทั้งกายได้เจือปนไชและจากการสร้างจินตนาการ
๓. ผู้เรียนสามารถแสดงออกทางอย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบ "ต้นสด" จากนิทานและเรื่องเล่า

วัสดุอุปกรณ์

๑. เครื่องเล่นเพลง Bluetooth
๒. นิทาน
๓. เพลงบรรเลง